

ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра педагогіки і психології початкової освіти

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНА ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Код дисципліни	ОК. 8
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	013 Початкова освіта
Освітньо-наукова програма	«Початкова освіта»
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)
Види аудиторних занять	Лекції/Практичні заняття
Форми контролю	Залік

Інформація про викладача

Викладач (ІМ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Гоголь Наталія Валеріївна, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови, літератури та методики навчання
Контактний телефон	0993566513
E-mail:	natashagogol75@gmail.com
Профіль викладача	http://gnpu.edu.ua/index.php/ua/pro-universytet/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/252-gogol-nataliya-valeriivna
Консультації	Щосереди, 14.00-15.00 год ауд. № 4, 1 корпус; за умови дистанційного навчання в цей же час на платформі Zoom, Google Meet

Анотація курсу.

Модернізація системи вищої освіти зумовлена євроінтеграційними прагненнями України та свідчить про підсилення її компетентнісної орієнтації.

Компетентнісний підхід в освіті – це відповідь на вимоги часу. Сьогодні суспільству необхідні учні та випускники школи, готові швидко змінюватися й пристосовуватися до нових умов життя, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, приймати рішення, навчатись упродовж життя. Нині актуальним завданням школи є реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі, що передбачає його спрямованість на формування й розвиток компетентної особистості, особливо молодших школярів, адже саме в ранньому віці формуються та закладаються основні риси сучасної людини.

Проблема реалізації компетентнісного підходу зумовлена реформуванням початкової ланки освіти на стратегічних концептуальних засадах у зв'язку з новими цілями, поставленими суспільством перед загальною середньою освітою на сучасному етапі її розвитку. Своєю чергою, формування ключових компетентностей молодших школярів є однією із актуальних педагогічних проблем, що виникли на тлі актуальних протиріч між необхідністю забезпечити якість освіти та неможливістю розв'язати ці проблеми традиційним шляхом.

Державний стандарт початкової освіти побудовано на засадах особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного підходів, що зумовлює чітке визначення результативного складника засвоєння його змісту. Звідси, компетентісно орієнтована початкова освіта є пріоритетним завданням сьогодення та спрямована на формування ключових компетентностей у дітей молодшого шкільного віку як видів діяльності, шляхів проживання ситуацій, розв'язання проблем, рефлексії особистісного досвіду, що дозволяє дитині успішно адаптуватися до сучасних соціально-культурних умов.

Дисципліна *«Компетентісно орієнтована початкова освіта»* є обов'язковою та внесено до універсального циклу навчального плану ОНП професійної підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-наукового ступеня «Доктор філософії».

Мета та завдання дисципліни.

Програма навчальної дисципліни *«Компетентісно орієнтована початкова освіта»* має на меті ознайомити студентів із вимогами держави й суспільства щодо організації компетентісно орієнтованої НУШ, формувати в аспірантів уявлення про сутність і принципи компетентнісного підходу як методологічної основи модернізації вітчизняної системи початкової та вищої освіти, що дозволяє здійснювати професійну діяльність, орієнтовану на розвиток особистості, культури мислення, аналітичної рефлексії, самостійності та відповідальності за прийняття рішень.

До основних завдань відносимо: розкрити сутність, цілі, завдання та особливості компетентісно орієнтованої початкової освіти; розкрити змістові й процесуальні характеристики компетентнісного підходу в початковій освіті; обґрунтовано вибирати та ефективно використовувати освітні технології, форми, методи, засоби та прийоми навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти з метою забезпечення планованого рівня особистісного розвитку молодших школярів.

Міжпредметні зв'язки: *«Компетентісно орієнтована початкова освіта»* є обов'язковим освітнім компонентом. Дисципліни, на вивчення яких безпосередньо спирається пропонований курс: «Філософія науки», «Психологія та педагогіка вищої освіти з методикою викладання», «Реалізація концепції НУШ в початковій школі».

У результаті вивчення пропонованого освітнього компонента здобувач повинен набути таких **компетентностей та програмних результатів навчання.**

Інтегральна компетентність

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері початкової освіти, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Перелік загальних компетентностей

ЗК 1.	Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері початкової освіти й на межі спеціальностей на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
--------------	--

Перелік спеціальних компетентностей

СК. 1	Здатність інтегрувати знання з різних галузей, планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері початкової освіти й на межі спеціальностей і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях освітньої галузі та суміжних галузей, бути визнаними на національному та міжнародному рівнях.
СК. 2	Здатність застосовувати сучасні методи та інструменти досліджень, цифрові засоби, інструменти, ресурси й технології для провадження досліджень і створення інновацій у сфері початкової освіти, а також в освітній діяльності.
СК. 3	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері початкової освіти, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень
СК. 4	Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти у сфері початкової освіти та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації.
СК. 5	Здатність до навчання впродовж життя, безперервного саморозвитку та самовдосконалення.
СК. 7	Здатність поцінювати й пропагувати високу культуру професійної комунікації, вільно послуговуватися нормами наукового мовлення, розвивати й удосконалювати чуття мови в собі та інших учасників наукового, освітнього дискурсів, усвідомлювати їх цінність, ефективність і важливість, стежити за новітніми публікаціями та нормативними виданнями в початковій і вищій освіті.
СК. 8	Здатність до застосування комплексного підходу у виявленні, формулюванні та розв'язанні завдань і проблем початкової та вищої освіти; планувати та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження, впроваджувати здобуті результати у вітчизняну систему освіти.
СК. 10	Здатність організувати освітній процес на першому рівні (початкова освіта) повної загальної середньої освіти та ЗВО на засадах компетентнісно орієнтованого підходу.
СК. 13	Здатність застосовувати знання основ психолого-педагогічної діяльності, традиційні та інноваційні форми, методи навчання й викладання, педагогічні технології в освітній діяльності

Перелік програмних результатів навчання

ПРН. 1	Розв'язувати комплексні проблеми професійної діяльності, науки та/або інновацій у сфері початкової освіти й на межі спеціальностей, створювати передові концептуальні та методологічні знання, реалізовувати інновації відповідно до вимог Концепції НУШ та компетентнісного підходу.
ПРН. 3	Формулювати й перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, узагальнювати результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень у сфері початкової освіти.
ПРН. 4	Глибоко розуміти загальні принципи та методи педагогічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері початкової освіти та у викладацькій практиці з дотриманням норм професійної та академічної етики.
ПРН. 5	Аналізувати стан і прогнозувати розвиток початкової освіти в Україні та поза її межами, пропонувати ефективні рішення щодо вирішення проблем

	початкової освіти, оцінювати результати впровадження інновацій.
ПРН. 7	Застосовувати сучасні методи й інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та/або розв'язання комплексних проблем у сфері початкової освіти й у дотичних міждисциплінарних напрямках, для саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя.
ПРН. 9	Розробляти й досліджувати концептуальні моделі освітніх процесів і систем, їх наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, організовувати освітній процес у закладах фахової передвищої та вищої освіти.
ПРН. 12	Організовувати теоретичне та експериментальне дослідження в галузі вищої та початкової освіти, визначати завдання дослідницького пошуку та ефективно планувати час для отримання необхідних результатів; проєктувати, конструювати, організовувати й аналізувати власну дослідницько-пошукову діяльність і формулювати власні авторські висновки, пропозиції та рекомендації.
ПРН 13	Проєктувати зміст навчання, розроблення та використовувати дидактичні засоби методичного супроводу навчального заняття у вищій та початковій школі, здійснювати діагностику якості освіти.
ПРН 15	Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах вищої та початкової освіти, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних професійних контекстах; інтегрувати та використовувати предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти та трансформувати їх на міжпредметній основі.
ПРН 17	Дбати про власну комунікативну культуру, усвідомлювати необхідність її збагачення та постійного вдосконалення, прагнути до безперервного саморозвитку та самовдосконалення, побудови кар'єри, командної взаємодії.

Результати навчання визначаються за рівнями сформованості професійної компетентності здобувача (творчий, високий, достатній, низький), що формуються на основі мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісно-операційного, рефлексивно-результативного її складників за визначеними критеріями та показниками до них.

Робочий план

навчальної дисципліни «Компетентнісно орієнтована початкова освіта»

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин					Вид семестрового контролю	
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття				Самостійна робота	Залік	Екзамен
					Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття			
Денна / електронне навчання	II	III	3	30	90	16	-	14	60	+	-
Заочна / дистанційна / електронне навчання	II	III	3	30	10	6	-	4	80	2	-

Характеристика дисципліни.	Напрямок підготовки, спеціальність, освітньо-науковий ступінь.	Академічний календар, види занять.
Кількість: Кредитів: ECTS: 3/3 Модулів: 3/3 Загальний обсяг дисципліни: 90/90 год.	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка ОНС: Доктор філософії Спеціальність: 013 Початкова освіта	Статус дисципліни: нормативна Курс: 2 Семестр: 3 Всього годин: 90/90 год. Лекцій: 16/6 год. Практичних: 14/4 год. СРС: 60/80 год.
		Вид підсумкового контролю: залік/ залік

Організація навчання.
Структура залікових кредитів дисципліни
«Компетентісно орієнтована початкова освіта»

№	Назва теми	Кількість годин, відведених на:			
		Лекції	Практич. заняття	Само-ст. роботи	Форма контролю
Модуль 1. Теоретичні засади організації компетентісно орієнтованої початкової освіти					
1.	Теоретико-методологічні засади компетентісно орієнтованого навчання, виховання й розвитку особистості.	0/2		5/6	
2.	Компетентісний підхід у сучасній освіті: світові стратегічні орієнтири та українські перспективи.	2	2/2	5/6	
3.	Теоретичні засади компетентісного підходу як засобу досягнення освітніх завдань початкової школи.	2	2	5/7	
4.	Компетентісно орієнтована початкова освіта як умова реалізації Концепції Нової української школи.	2		5/7	
Модуль 2. Психолого-педагогічні основи організації компетентісно орієнтованої початкової освіти					
5.	Компетентісно орієнтоване навчання, виховання й розвиток особистості молодших школярів.		2	5/7	
6.	Особливості організації освітнього процесу в контексті компетентісно орієнтованої початкової освіти.	2	2/2	5/7	
7.	Педагогіка партнерства освітнього процесу в контексті реалізації компетентісно орієнтованої початкової освіти.	2	2	5/7	
8.	Сучасне освітнє середовище реалізації компетентісно орієнтованої початкової освіти.	2/2		5/7	
Модуль 3. Методичні основи реалізації компетентісно орієнтованої початкової освіти					
9.	Мета формування предметних компетентностей молодших школярів.	2	2	5/7	
10.	Дидактичні характеристики компетентісно орієнтованої початкової освіти.	0/2	2	5/7	

11	Компетентісно орієнтовані завдання як технологічний інструмент реалізації компетентнісного підходу до навчання в початковій школі.	2	2	6/6	
12.	Система ключових компетентностей молодших школярів: форми, методи, засоби, прийоми, технології формування.	2	2	4/6	
13	Разом за семестр - 90 год.	16/6	14/4	60/80	
14	Форма підсумкового контролю				Залік

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

комп'ютерний клас;

ОС Microsoft Windows;

пакет Microsoft Office;

Web браузер; доступ до мережі Інтернет

Політика курсу:

Академічна доброчесність. Представлені результати освітньо-наукової діяльності мають бути результатом власних творчих пошуків, отриманих у ході навчальної та науково-дослідної роботи.

Відвідання занять. Відвідування лекційних занять є добровільним вибором здобувача. Результати виконання практичних занять мають бути представлені викладачу на перевірку відповідно до розкладу занять особисто під час занять, або в режимі on-line, але не пізніше, ніж до наступного практичного заняття.

Види контролю: поточний, проміжний, підсумковий.

Форми контролю освітньої складової: усне опитування, тестування, захист проєктів, залік; апробація результатів досліджень на наукових конференціях та семінарах; публікація результатів досліджень у наукових виданнях; презентація результатів дослідження на щорічній звітній конференції здобувачів освіти;

Система оцінювання ґрунтується на принципах академічної доброчесності та прозорості.

Методи навчання (МН): *словесні методи* (розповідь, бесіда, дискусія, пояснення, диспут, інструктаж, генератор думок, есе, дослідницький діалог, модерування, наукова полеміка, науковий огляд); *наочні методи* (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження); *практичні методи* (вправа, робота з інформаційними джерелами, практичні, лабораторні, дослідні роботи, тренінг); *методи інноваційних технологій* (методи проєктної діяльності, методи проблемного навчання, методи інтерактивного навчання).

Форми оцінювання (ФО): *Усна* (бесіда, захист рефератів, захист проєктів, доповідь, виступ, повідомлення, коментар опорного конспекту); *письмова* (самостійна робота за варіантами, виконання різнорівневих завдань, термінологічний диктант, заповнення таблиць, складання схем, розв'язання задач, виконання вправ, написання тез, написання статей, написання есе); *тестова* (за закритими тестами; відкритими тестами); *програмована* (тестування); *самоконтроль та взаємоконтроль* (рецензування відповіді, самооцінювання письмової роботи).

Розподіл балів за видами навчальної діяльності.

№з/п	Види навчальної діяльності, кількість тем	Максимальна кількість балів за одну тему	Загальна кількість балів	Форма підсумкового контролю
1.	Практичні заняття (18)	3	54	
2.	Самостійна робота (10)	1,8	18	
3.	Індивідуальна робота (4)	4	16	

4.	Модульні завдання (3)	4	12	
5.			100	Залік

Шкала оцінювання знань.

Таблиця 2

За школою ECTS	За 100 бальною шкалою ECTS	Значення оцінки за рівнями сформованості ЗК, СК, ПРН
A	90-100	Високий рівень володіння сформованими компетентностями, ПРН
B	82-89	Достатній рівень володіння ЗК, СК, ПРН
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння ЗК, СК, ПРН
D	64-73	Середній рівень володіння ЗК, СК, ПРН
E	60-63	Рівень оволодіння ЗК, СК, ПРН нижче середнього
FX	35-59	Низький рівень сформованості ЗК, СК, ПРН
F	1-34	Дуже низький рівень сформованості ЗК, СК, ПРН

Інформаційне забезпечення:

Основна література

1. Байбара Т.М. Компетентнісний підхід в початковій освіті: теоретичні засади. *Початкова школа*. 2010. № 8.
2. Бібік Н. Компетентність і компетенції в результатах початкової освіти. *Початкова школа*. 2010. № 9.
3. Дідик О. В. Компетентнісно орієнтовне навчання. Харків: Основа. 2010.
4. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / За ред. О. В. Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004.
5. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ: Педагогічна думка. 2008. 424 с.
6. Локшина О. І. Становлення компетентнісної ідеї в європейській освіті. Київ: Педагогічна думка, 2009. С. 21–30.
7. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти. 2009. 226 с.
8. Савченко О. Я. Якість початкової освіти: сутність і чинники впливу. *Початкова школа*. 2009. № 8.
9. Сидоренко В.В. Нова українська школа: концептуальні орієнтири / матеріали методологічного семінару з онлайн-трансляцією «Освітньо-філософські засади Нової української школи», 18 жовтня 2017 року, м. Київ. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/708457/>
10. Упровадження компетентнісного підходу в початкову освіту: здобутки і нерозв'язані проблеми. *Рідна школа*. 2014. № 4–5. С. 12–16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2014_4-5_8
11. Якісна освіта – запорука самореалізації особистості. Київ: Пед. преса, 2007. 176 с.

Додаткова література

1. Життєва компетентність особистості: науково-методичн. посібник / за ред. Л.В.Сохань, І.Г.Єрмакова та ін. К.: Богдана, 2003. 520 с.
2. Квас О. *Дитиноцентризм у науках про виховання*: історичний аспект: монографія. Дрогобич. Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2011. 300с.
3. Коберник Г. І. *Індивідуалізація й диференціація навчання в початкових класах: теорія та методика*: монографія. Київ: Наук. світ, 2002. 231 с.
4. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О.В.Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. 112 с.

5. Рачинська І.М. Технологія формування та розвитку критичного мислення. Харків: Вид. група «Основа», 2013.

Інформаційні ресурси

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020р. № 898). URL: mon.gov.ua (дата звернення 15.10.2020 р.)

2. Закон України «Про вищу освіту»: від 01.07.2014 № 1556-VII. Дата оновлення: 25.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 29 січня 2022 р.).

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти»: від 18.12.2019 № 392-IX. Дата оновлення: 18.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-20#Text> (дата звернення 29 січня 2022 р.).

4. Закон України «Про освіту»: від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>(дата звернення 29 січня 2022 р.).

5. Закон України «Про повну загальну середню освіту»: від 16.01.2020 р. № 463-IX. Дата оновлення: 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення 29 січня 2022 р.).

6. Концепція Нової Української школи. URL: <http://kyrylivka.osv.org.ua/koncersiya-pova-ukrainska-shkola-17-07-43-18-09-2018/>. (дата звернення 29 січня 2022 р.).

7. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року URL: <http://osvita.ua/legislation/other/36322/> (дата звернення: 29.01.2021). Вчитель у мережі. URL: <https://sites.google.com/site/ulejconf>(дата звернення: 29.01.2021).

8. Освіта України. URL: <http://osvita-ukrainy.com.ua>(дата звернення: 29.01.2022).

9. ОсвітаUA URL: <http://osvita.ua>(дата звернення: 29.01.2021).

10. Освіта і Наука. URL: http://firstedu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=93&Itemid=34(дата звернення: 29.01.2022).

11. Педагогічна бібліотека. URL: <http://www.pedlib.clx.ru>(дата звернення: 29.01.2022).

12. Портал сучасних педагогічних ресурсів. URL: <http://www.intellect-invest.org.ua>(дата звернення: 29.01.2022).